

- Regionale Veiligheidsstrategie 2008 - 2011
- Projectgroep Veelvoorkomende Criminaliteit

Handboek Veelvoorkomende Criminaliteit

Thema 'Vernielingen'

Inhoudsopgave:

1. Voorwoord	3
2. Inleiding	4
3. Stappenplan	5
4. Best practices.....	6
4.1 Doelenboom	7
4.2 Bewustwording	8
4.3 Slimmer toezicht en handhaving	12
4.4 Aanpak dadergroep	20
5. Contactinformatie	31
6. Toelichting stappenplan	32
7. Bijlagen	35
7.1 Handreiking Wijkarrangement	36

1. Voorwoord

Vernieling is een van de meest voorkomende vormen van criminaliteit. Het aantal vernielingen dat jaarlijks wordt gepleegd moet omlaag. Dit handboek geeft u handvatten om de aanpak van vernieling in uw gemeente op een goede manier te organiseren. Dit handboek is een concrete uitwerking van de Regionale Veiligheidsstrategie (RVS) 2008-2011. Deze strategie stimuleert en organiseert regionale samenwerking op gebied van integrale veiligheid. Binnen de RVS is ‘Veelvoorkomende Criminaliteit’ (VVC) een van de thema’s waarop binnen de regio Utrecht wordt samengewerkt aan werkbare en effectieve oplossingen. Het thema VVC richt zich op fietsendiefstal, auto-inbraken en vernielingen.

Praktisch handboek

Samen met mijn co-drivers van het thema VVC, Vincent Wigmans (districtschef Binnensticht) en Mieke Jansen (Openbaar Ministerie), presenteer ik u dit handboek over de aanpak van fietsendiefstal. Door aan de slag te gaan met de methodes in dit handboek willen we de volgende resultaten bereiken:

- een daling van het slachtofferschap van VVC van 44 in 2006 naar 26 per 1000 inwoners in 2011;
- een daling van het aantal aangiften VVC in 2011 van 40% ten opzichte van 2006 bij een gelijkblijvende aangiftebereidheid;
- alle gemeenten in de regio Utrecht hebben een integraal veiligheidsplan (IVP) en voor alle veiligheidsthema’s is een *wijkarrangement* afgesproken..

Hoe is het handboek tot stand gekomen?

De projectgroep VVC is begonnen met het verzamelen van best practices en het uitvoeren van een regionale kwantitatieve analyse van het aantal fietsendiefstallen. Vervolgens zijn voor dit thema drie projectgemeenten geselecteerd van verschillende grootte; Zeist, Baarn en Woudenberg. Aan de hand van een lokale kwalitatieve analyse is een adviesrapport voor elke projectgemeente opgesteld. Hierin zijn aanbevelingen gedaan die aansluiten op de lokale problematiek. Deze aanbevelingen zijn inmiddels door de meeste projectgemeenten overgenomen en omgezet in een plan van aanpak. Soms is zelfs al uitvoering gegeven aan de adviezen en zijn de eerste resultaten zichtbaar positief.

Ook voor u!

Nu kunt u ook gebruik maken van de methodes die in dit handboek staan beschreven. Dit handboek is, in samenwerking met de projectgemeenten, Bureau Ketensamenwerking (BKS), het Centrum voor Criminaliteitspreventie en Veiligheid (CCV) en Stichting Aanpak Voertuigcriminaliteit (AVc), opgesteld door de projectgroep.

Naast het handboek van het thema vernieling, zijn er ook handboeken geschreven over de thema’s auto-inbraken en fietsdiefstal. De drie handboeken vormen samen de regionale advisering van het thema Veelvoorkomende Criminaliteit.

Ik hoop dat dit handboek u inspireert en u vol enthousiasme kunt beginnen met de aanpak van VVC in uw gemeente.

Frits Naafs, burgemeester Utrechtse Heuvelrug, driver VVC

2. Inleiding

Vernielingen geven een gevoel van onveiligheid. Daarom is een daling van de cijfers van dit delict van groot belang voor de verbetering van de subjectieve, maar ook van de objectieve veiligheid. Een structurele en integrale aanpak is hiervoor cruciaal.

Het handboek van het thema vernielingen begint met een stappenplan, waarin de stappen beschreven staan die moeten worden genomen om de aanpak integraal op te zetten. Deze stappen worden achter in het document per stap toegelicht waarbij concrete activiteiten en verantwoordelijkheden worden beschreven.

In dit handboek wordt tevens een overzicht gegeven van alle best practices die zijn uitgevoerd bij de projectgemeenten van het project VVC. De ervaringen en aandachtspunten van de projectgemeenten van vernielingen worden beschreven bij de best practices die in dit handboek staan.

De best practices worden zo concreet mogelijk beschreven, zodat andere gemeenten deze efficiënt kunnen invoeren. Tevens wordt per best practice aangegeven welke gemeente deze heeft toegepast en dus benaderd kan worden voor aanvullende informatie. Ook worden er punten aangegeven die belangrijk zijn bij de invoering van de best practices.

De ‘handreiking wijkarrangement’ is als bijlage toegevoegd Hierin staat alle informatie die nodig is om het wijkarrangement in te vullen en te gebruiken.

Het gebruik van het wijkarrangement bij de samenwerking met partners is één van de doelstellingen van de RVS. Hiervoor is een nieuw document opgesteld, waarmee meteen gewerkt kan worden.

Een wijkarrangement is een concrete uitwerking van een veiligheidsprobleem uit een projectplan/plan van aanpak en geeft de mogelijkheid om de inzet op dit veiligheidsprobleem te monitoren.

Het ‘ouder weet project’, dat verderop in dit handboek wordt uitgelegd, is digitaal op te vragen bij Michael Schrieken.

Mocht u nog vragen hebben dan kunt u contact opnemen met de ambtenaren Openbare Orde en Veiligheid en wijkchefs van de projectgemeenten of met Michael Schrieken (projectleider VVC). In hoofdstuk 5 zijn alle contactgegevens te vinden.

3. Stappenplan

Inleiding

Dit stappenplan geeft een overzicht van de te nemen stappen die nodig zijn om het probleem van vernielingen integraal en structureel aan te pakken. Deze stappen zijn vooral bedoeld als leidraad voor het vormen van een projectplan. De stappen zijn verderop in het document uitgebreid beschreven in hoofdstuk 6.

Stap 1: Borging

- bestuurlijk draagvlak creëren voor de aanpak van vernielingen
- prioriteren binnen lokale driehoek

Stap 2: Analyse

- inzichtelijk maken van het lokale probleem en de huidige aanpak (overlastgevende groepen in kaart brengen door Shortlistmethodiek van Beke)
- de politie maakt een lokale kwalitatieve analyse (hotspots, hottimes, partners) en in samenwerking met de gemeente wordt een overzicht van mogelijke oorzaken gemaakt

Stap 3: Afstemmingsoverleg

- afstemmingsoverleg gemeente, politie en openbaar ministerie (in het driehoeksoverleg/districtscollege)
- doelstellingen opstellen, regisseur gemeente
- schouw organiseren met (mogelijke) partners

Stap 4: Planvorming

- oorzaken koppelen aan best practices met de doelenboom

Stap 5: Besluitvorming (regie)

- afstemmingsoverleg tussen gemeente, politie, openbaar ministerie en eventuele andere partners
- invullen doelstelling en probleemstelling in het wijkarrangement
- goedkeuring op bestuurlijk niveau voor de uitvoering

Stap 6: Uitvoering

- uitvoeren van opgestelde plannen
- melden binnen de regio, door de politie (Regionaal Informatie Knooppunt (politie) / Programmabureau Regionale Veiligheidsstrategie)

Stap 7: Monitoren en tussenevaluatie

- periodiek ontwikkelingen monitoren
- periodiek evalueren van de aanpak

Stap 8: Bijsturen

- inspelen op de ontwikkelingen

4. Best practices

Het volgende gedeelte van dit handboek gaat in op de best practices die bijdragen aan de aanpak van vernielingen.

Categorisering best practices

De best practices zijn gecategoriseerd op onderwerp, namelijk: ‘Bewustwording’, ‘Slimmer toezicht en handhaving’ en ‘Aanpak dadergroep’. Binnen deze onderwerpen worden verschillende best practices beschreven.

Beschrijving best practices

In het tekstvak staat relevante informatie over onderwerpen waarmee rekening gehouden dient te worden bij de invoering. Zo staat bij ‘**schaal**’ aangegeven of de best practice geschikt is voor een kleine, middelgrote of grote gemeente. Bij ‘**termijn**’ wordt aangegeven wat de invoertijd is. Bij ‘**kosten**’ wordt een indicatie gegeven van de te maken kosten. ‘**Partners**’ geeft aan welke partners nodig zijn voor de uitvoering. De algemene tekst geeft een beschrijving van de best practice en het effect ervan. Bij ‘**Belangrijk**’ wordt informatie gegeven die handig is bij de in- en uitvoering van de maatregel.

Maken van keuzes

Om de maatregelen voor de aanpak van vernielingen te kiezen is het van belang om goed inzicht te hebben in de lokale problematiek. Als ook de oorzaken inzichtelijk zijn, kan gekozen worden voor een aantal maatregelen die zich toespitsen op de specifieke problemen in uw gemeente. De keuze voor passende best practices kan gemaakt worden met de doelenboom die op de volgende pagina wordt weergegeven.

Bovenaan de doelenboom staat een tweetal oorzaken waar vernielingen doorgaans mee samenhangen. Het derde vak is voor oorzaken die geen verband houden met de eerste twee. Aan de rechterzijde staan de drie onderwerpen waarin de best practices gecategoriseerd zijn. Hierdoor kan snel een duidelijk overzicht van de best practices verkregen worden. Door in de kolom te kijken naar de oorzaak die in uw gemeente de problemen veroorzaken, kan een mix van best practices gekozen worden die gericht is op de lokale situatie.

Overige projecten

Er zijn meer projecten, niet genoemd in dit handboek, die meewerken aan een daling van het aantal vernielingen, bijvoorbeeld: De Shortlist Groepsriminaliteit van Beke. Hiermee kan een problematische jongerengroep in beeld worden gebracht. Meer hierover is te vinden in het ‘handboek voor aanpak problematische jeugdgroepen’ van de werkgroep overlast.

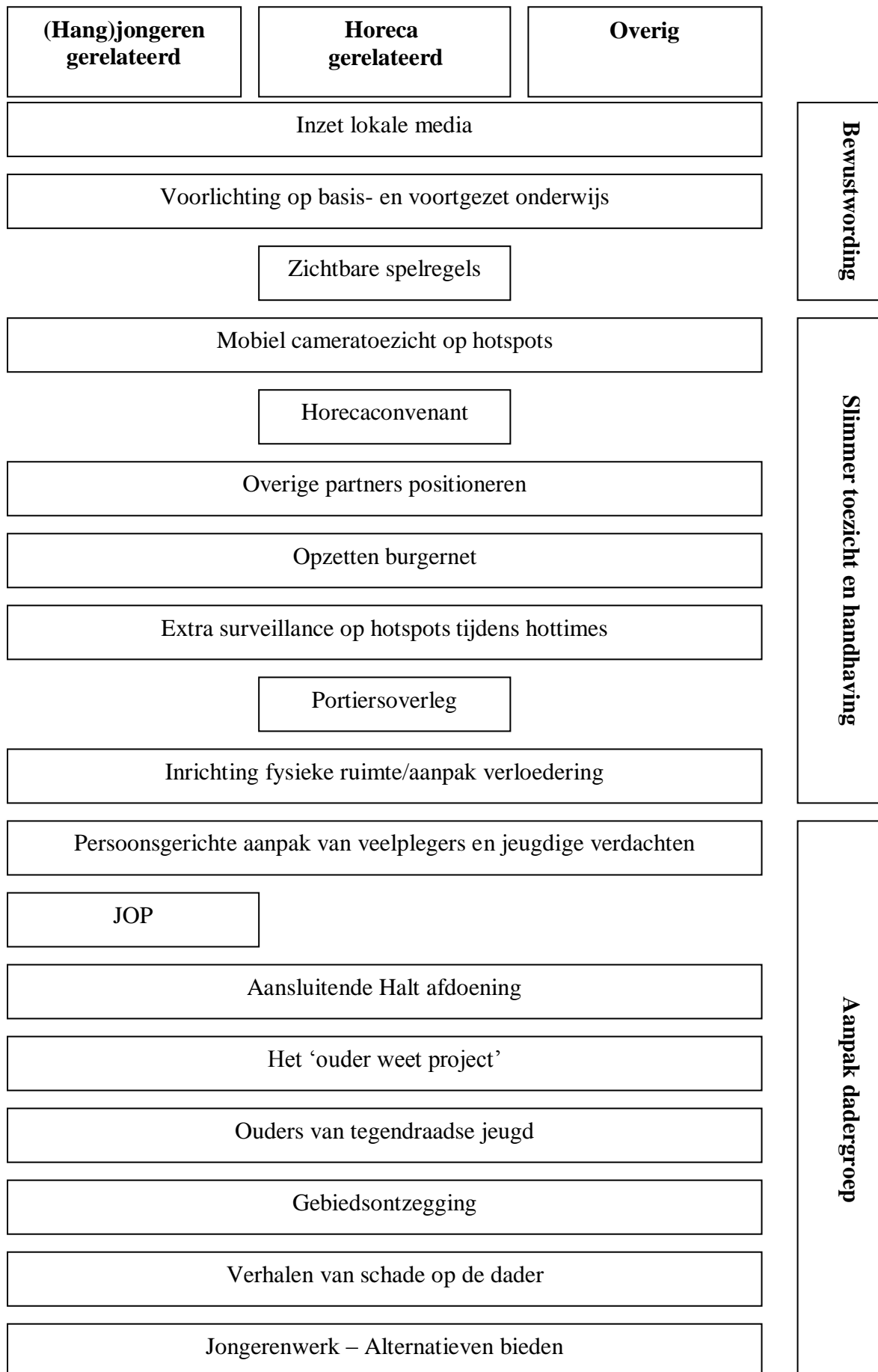
Traditioneel zorgt de jaarwisseling voor vernielingen. In dit handboek wordt hier niet op ingegaan, meer informatie is te vinden in het dossier ‘eindejaarsoverlast’ van het CCV.

Om de bereikbaarheid en toegankelijkheid van de wijkagent te vergroten kan gebruik gemaakt worden van de site www.buurtlink.nl. Binnen de politie Utrecht heeft Hugo Roozendaal hier ervaring mee. Het implementatievoorstel voor Buurtlink is digitaal op te vragen bij Michael Schrieken.

Voor een dadergerichte ketenaanpak op casusniveau is aansluiting mogelijk bij een Veiligheidshuis. Meer informatie hierover staat op de site www.veiligheidshuis.nl.

In een aantal steden wordt gewerkt met het ‘weekendarrangement’ voor horecagerelateerde (ernstige) overlast en openbare geweldpleging. Dit houdt in dat een verdachte pas de maandag na het weekend weer op vrije voeten komt. Deze en andere horecagerelateerde maatregelen staan beschreven bij de ‘kwaliteitsmeter veilig uitgaan’ van het CCV.

4.1 Doelenboom

4.2 Bewustwording

Erkenning van het probleem

Om een probleem aan te pakken is het essentieel dat het probleem erkend wordt. Bij vernielingen is dit niet anders. Het is dus belangrijk dat partners en burgers bewust gemaakt worden van de problematiek omtrent vernielingen. Daarom is het zaak om het speelveld en de betrokken partners zo goed mogelijk in beeld te krijgen.

Draagvlak binnen de eigen organisatie

Zowel bij de gemeente, bij de politie als bij het OM is er binnen de eigen organisatie op verschillende niveaus draagvlak voor de aanpak nodig. De ervaring leert dat de schaal waarop VVC thema's invloed hebben op de totale criminaliteitscijfers niet voldoende bekend is. Bewustzijn hiervan op operationeel niveau is bij de politie een mooi verbeterpunt. Door middel van bijvoorbeeld een themadag voor het wijkteam van de politie kan aandacht besteed aan deze problematiek. Dit is eerder toegepast en heeft er toen toe geleid dat het aantal aangehouden verdachten is toegenomen, bij een dalend aantal aangiftes: een mooi resultaat dus.

Draagvlak bij andere partners

De aanpak van uitgaansgerelateerde overlast begint bij een goede samenwerking met horeca-eigenaren. Dit is een partner die erg waardevol is op het moment dat hij bereid is mee te werken.

Ook scholen spelen een belangrijke rol bij de bewustwording en preventie op het gebied van vernielingen. Leraren hebben een beperkte opvoedkundige rol. Door in een vroeg stadium te beginnen met het geven van voorlichting aan jongeren over de consequenties van vernielingen en het gebruik van drugs en alcohol, zal dat een positieve bijdrage leveren aan het terugdringen van vernielingen.

Communicatie

Communicatie speelt een zeer belangrijke rol bij bewustwording. Hierbij kan gedacht worden aan de volgende communicatiemiddelen: berichtgeving via lokale media, via internet of op andere wijze. Door helder te communiceren over het probleem en de aanpak hiervan wordt zowel intern als extern draagvlak gecreëerd, dit is een belangrijke stap voor het laten slagen van de aanpak.

Best practices

Bewustwording is dus een onmisbaar onderdeel van de aanpak van een veiligheidsthema en loopt als rode draad door de aanpak heen. Naast deze belangrijke voorbeelden, waarbij bewustwording een duidelijke toegevoegde waarde heeft, spelen ook de best practices: 'voorlichting op het basis- en voortgezet onderwijs' en 'zichtbare spelregels' een rol bij het stimuleren van het bewustzijn. Op de volgende pagina's staan deze best practices beschreven.

De invoering van deze best practices kan een substantiële bijdrage leveren aan bewustwording en daarmee aan een afname van het aantal vernielingen.

Inzet lokale media

Schaal: deze vorm van externe communicatie kan in elke gemeente.

Termijn: er kan op korte termijn begonnen worden, de kracht van communicatie zit in herhaling, de inzet zal dus gedurende een langere periode moeten plaatsvinden.

Kosten: de kosten zijn afhankelijk van de vorm, dit wordt hieronder verder toegelicht.

Partners: lokale kranten, radio en regionale televisiestations, afdelingen communicatie van de gemeente en politie.

De ervaring is dat lokale kranten goed gelezen worden. Een advies is dan ook om een aantal artikelen (te laten) plaatsen waarmee de problematiek op de kaart gezet wordt. Hierin zal vooral duidelijk naar voren moeten komen dat het probleem binnen de gemeente op de agenda staat en dat er door middel van integrale samenwerking een aanpak voor het probleem is opgezet. Tevens kan de lokale media gebruikt worden voor het communiceren van behaalde successen en voor het aankondigen van geplande acties.

Over het algemeen hebben alle gemeenten een eigen internetpagina. Vaak worden deze sites ook nog eens goed bezocht. Bekijk het aantal unieke hits op de internetsite van uw gemeente, wanneer dit laag is kan misschien gekozen worden voor een bericht in de lokale krant.

Dit heeft niet alleen een positief effect op het bewustzijn van de burger om meer alert te zijn, maar het is ook een middel om te laten zien dat de verschillende partners zich bezighouden met het probleem, bijvoorbeeld wanneer de cijfers een daling laten zien. Wanneer de burger ziet dat er écht iets aan het probleem gedaan wordt, zal zij meer alert zijn en ook eerder de politie bellen bij een verdachte situatie.

Belangrijk:

- Het is belangrijk dat een communicatieplan en mediapublicaties een opbouwende insteek hebben, dit om onnodige angstgevoelens te voorkomen: “Er is een probleem, maar we gaan er met zijn allen wat aan doen.” Op deze manier wordt de burger gewezen op de rol die ze zelf kunnen spelen binnen de aanpak.
- De gemeente heeft vaak de beschikking over een (gemeente)pagina in lokale kranten. Hier kan gebruik van gemaakt worden.
- Het is aan te raden om de communicatie ook via digitale kanalen te laten lopen, bijvoorbeeld door middel van een themapagina met preventietips of door er op de pagina's van de betrokken organisaties aandacht aan te besteden.
- Voor informatie met betrekking tot communicatie en het regionale communicatieplan kan contact worden opgenomen met Stella Bronwasser van de afdeling communicatie van de politie Utrecht.

Voorlichting op basis- en voortgezet onderwijs

Schaal: deze best practice is geschikt voor alle gemeenten met basis- of middelbare scholen.

Termijn: deze maatregel kan het beste aan het begin van een schooljaar worden gestart, de invoertijd wordt overeengekomen met Halt of Jongerenwerk en de school.

Kosten: de kosten variëren, op te vragen bij Halt.

Partners: de gemeente, jongerenwerk, scholen en Halt.

Veelal blijkt dat vernielingen gepleegd worden door jongeren. Als deze jongeren meer bewust worden van het gedrag dat zij vertonen en wat de gevolgen hiervan zijn, zal dat een positief effect hebben op hun gedrag. Een effectieve manier om deze bewustwording te vergroten is het geven van voorlichtingen gericht op gedragsverandering van de jongeren.

Wanneer er in een gemeente een jongerencentrum is, kan hier gebruik van worden gemaakt door een jongerenwerker voorlichting te laten geven op bijvoorbeeld basisscholen over Alcohol, Tabak en Drugs. Eventueel kan hier een voorlichting over vuurwerk en de mogelijke effecten ervan aan gekoppeld worden. Ook Halt kan ingezet worden voor het geven van voorlichting op basisscholen over Halt en het Jeugdstrafrecht, vuurwerk, groepsdruk en normen en waarden. Op het middelbaar onderwijs wordt over het algemeen weinig tot geen aandacht gegeven aan deze vorm van voorlichting. Stem dit af met het schoolbestuur. Voorlichting kan eenvoudig worden verzorgd, aangezien Halt gespecialiseerd is in voorlichtingstrajecten op dit gebied en de capaciteit en middelen heeft om dit in te zetten. De voorlichtingspakketten zijn verdiepend en sluiten aan op de voorlichting op het basisonderwijs. Ze zijn gericht op de doelgroep van 12 tot 15 jarigen en geven inzicht in groepsgedrag, normen en waarden, verantwoordelijkheden en respect. Met de voorlichting wordt dus gericht op beslissingen die ten grondslag liggen aan gedragskeuzes bij jongeren. Hierdoor kunnen vernielingen en andere vormen van overlast voorkomen worden en worden jongeren meer betrokken bij de maatschappij. De kracht zit in de herhaling en verdieping.

Belangrijk

- De gemeente is faciliterend. Na overleg met het schoolbestuur en het besluit om de voorlichting te geven, zorgt de gemeente voor de financiering van de voorlichtingspakketten en de inzet van Halt. De uitvoering ligt bij Halt en de school.
- Wellicht kan de voorlichting op middelbare scholen worden ingepast in het vaste lesprogramma. Lessen als 'Verzorging' of 'Maatschappijleer' zijn hier mogelijk geschikt voor. Dit kan worden afgestemd met het schoolbestuur.
- Het effect van voorlichting is, zoals bij meerdere preventieve maatregelen, lastig aan te tonen. Dit kan een bezwaar zijn, toch wordt voorlichting van harte aanbevolen omdat hiermee specifiek gericht wordt op gedragsverandering bij een risicogroep.
- Als er een duidelijke dadergroep is, kan de wijkagent verbinding maken op de school of (sport)vereniging van deze groep. Dit betreft dan een aanpak van een specifiek probleem en niet het verzorgen van algemene voorlichting.
- Voor meer informatie over samenwerking met Halt, verschillende voorlichtingspakketten en een prijsindicatie voor uw gemeente kan contact opgenomen worden met de Halt-medewerker die aan uw gemeente verbonden is.

Zichtbare 'spelregels'

Schaal: het gebruik van zichtbare spelregels kan in alle gemeenten worden toegepast.

Termijn: het bepalen en ophangen van spelregels kan op korte termijn gebeuren.

Kosten: de kosten zijn laag, alleen de aanschaf en bedrukking van het bord

Partners: de gemeente, politie, horecaondernemers, Koninklijke Horeca Nederland.

Een advies is om de gemeente, de politie en de horecaondernemers gezamenlijk een reeks spel-/gedragsregels op te stellen, die gelden zowel binnen horecagelegenheden als daarbuiten. De regels kunnen gezien worden als afspraken die de bezoeker, door aanwezig te zijn in het uitgaansgebied, maakt met de eerder genoemde partijen. De afspraken dienen zichtbaar in de horecagelegenheden opgehangen te worden, waardoor alle bezoekers ze te zien krijgen. Daarnaast moeten de consequenties van overlastgevend gedrag duidelijk gemaakt worden.

Deze borden moeten bij de ingang van de horecagelegenheid zichtbaar opgehangen worden. Eventueel kunnen deze bijvoorbeeld ook op de toiletten opgehangen worden.

Deze afspraak kan tevens worden opgenomen in een horecaconvenant of het convenant veilig uitgaan. Als dit gedaan wordt kunnen de spelregels kracht bij gezet worden door de andere partners ook te benoemen. De logo's van de politie, de gemeente en bijvoorbeeld Koninklijke Horeca Nederland worden dan zichtbaar onder de spelregels weergegeven.

Belangrijk:

- De ingang en de toiletten van horecagelegenheden zijn voorbeelden van goede locaties voor de spelregels.
- Naast spelregels in de horeca zijn er ook voorbeelden van spelregels op andere gebieden binnen het veiligheidswerkveld. Denk hierbij bijvoorbeeld aan veilig ondernemen en de KVO (Keurmerk Veilig Ondernemen) gedragscode.

4.3 Slimmer toezicht en handhaving

Effectief toezicht

De kwaliteit van toezicht en handhaving biedt mogelijkheden tot verbetering. Op hotspots van vernielingen maar ook van overige strafbare feiten ligt er een kans om een stap naar effectiever toezicht te maken en het rendement van de opsporing te verhogen.

Op dit moment is er bijvoorbeeld geen optimale afstemming tussen de ketenpartners en burgers als het gaat om het toezicht. De burger en andere partijen weten niet voldoende waar ze op moeten letten en wat relevant is om te melden aan de gemeente of politie.

De opsporing van daders van vernieling krijgt een impuls door het opsporingsgericht inzetten van technische hulpmiddelen zoals (mobiel) cameratoezicht.

Samenwerking met ondernemers

Duidelijke afspraken met horecaondernemers en portiers over toezicht en verantwoordelijkheden in het uitgaansgebied versterken de effectiviteit van toezicht en handhaving. Meer hierover staat beschreven bij de best practice: ‘Ondernemers betrekken bij de problematiek – Horecaconvenant’ en de best practice ‘Portiersoverleg’.

De burger als bondgenoot

Het effect van de inspanningen binnen de keten kan verbeterd worden door het positioneren van de burger als bondgenoot. De burger kan zo een bijdrage leveren aan de opsporing en het voorkomen van misdrijven. Een kritische succesfactor is dat dit samenspel op basis van actieve wederkerigheid plaatsvindt. Een voorbeeld hiervan is het project: “Burgernet”.

Naast de burger zijn ook andere partijen als ‘ogen en oren’ in de wijk te betrekken bij de aanpak. Afhankelijk van de locatie van de hotspots zijn verschillende partijen denkbaar. Meer informatie hierover staat beschreven bij de best practice: ‘Betrekken van andere partners bij toezicht’.

Informatie Gestuurde Politie (IGP)

Toezicht en handhaving kan vanuit de politie op een informatiegestuurde manier plaatsvinden. Door te focussen op hotspots en hottimes zal het rendement van de inzet verhoogd worden. Dit kan in samenwerking met gemeentelijke Boa’s. Hierover staat meer geschreven bij: ‘Extra surveillance op hottimes’.

Fysieke ruimte

Het is mogelijk dat er fysieke belemmeringen zijn bij het toezicht. Hierbij is te denken aan bijvoorbeeld slechte zichtbaarheid. Bij de best practice ‘Fysieke ruimte’ staat hierover meer beschreven. Ook verloedering en de aanpak ervan valt hieronder.

De invoering van deze best practices kan een substantiële bijdrage leveren aan slimmer toezicht en handhaving.

Mobiel cameratoezicht op hotspots

Schaal: met name voor grote en middelgrote gemeente is de mobiele camera rendabel. Voor kleinere gemeenten zijn de kosten relatief hoog.

Termijn: mobiele camera's kunnen direct worden ingezet, de levertijd is ongeveer 2 weken.

Kosten: aanschaffen camera/overige apparatuur: €4000 tot €7000 (afhankelijk van de keuze).

Partners: de gemeente als eigenaar en de politie als beheerder.

Mobiele camera's zijn camera's die op iedere willekeurige locatie en voor een bepaalde tijdsduur kunnen worden geplaatst. De mobiele camera maakt een opname van de locatie. Er zijn verschillende vormen, de camera kan zowel delictgericht als gedragsgericht worden ingezet. Met cameratoezicht wordt de opsporing van daders wordt versterkt en de bewijskracht vergroot. Het wijkteam van de politie is zeer flexibel bij de inzet van de camera bij urgente zaken. De beelden kunnen snel worden teruggekeken. Het opsporingsgericht inzetten van de mobiele camera valt onder de bevoegdheden van de politie.

De mobiele camera is erg vriendelijk in het gebruik en kan zonder hulp van derden worden ingezet. Alle nodige apparatuur, waaronder laptop voor het bekijken en verwerken van de opnames, kan worden bijgeleverd. De camera's zijn gecertificeerd en de beelden zijn van voldoende kwaliteit om als wettelijk bewijsmateriaal te dienen. Dit maakt de mobiele camera tot een geschikt opsporingsmiddel.

Belangrijk:

- In de projectgemeenten heeft de gemeente de camera gefinancierd en verzekerd voor diefstal/schade. De gemeente is dus eigenaar en de politie is verantwoordelijk voor het beheer en de inzet.
- Wanneer een gemeente de kosten voor de aankoop van de mobiele camera niet kan betalen, is het mogelijk om samen te werken met andere gemeenten.
- Omwille van de beeldkwaliteit is het aan te raden de camera in te zetten op redelijk goed verlichte locaties en op plaatsen waar het aantal vluchtroutes beperkt is. Dit dwingt de dader in beeld te komen voor of na het plegen van het feit.
- Zorg vóór de inzet voor afstemming met het Openbaar Ministerie, de wijkchef kan hiervoor contact opnemen met de districtsofficier.
- Het opstellen van een inzetprotocol biedt handvatten voor de planmatige inzet van de mobiele camera. Hierover kunnen intern afspraken worden gemaakt.
- In Utrecht heeft Stratego binnen de politieorganisatie zeer goede ervaringen met het opsporingsgericht inzetten van een mobiele camera.
- Let op wetgeving 'Bijzondere OpsporingsBevoegdheden'.
- Voor meer informatie over de (collectieve) aanschaf van een mobiele camera kan contact opgenomen worden met de ambtenaar OOV van de gemeente IJsselstein.

Ondernemers betrekken bij de problematiek - Horecaconvenant

Schaal: het opstellen van afspraken met ondernemers kan in alle gemeenten met horeca.
Termijn: om tot een breed gedragen convenant te komen zijn een aantal overleggen nodig.
Kosten: er zijn geen kosten verbonden aan het maken en vastleggen van de afspraken.
Partners: de gemeente, de politie, Openbaar Ministerie, de brandweer en Koninklijke Horeca Nederland

Horeca-eigenaren en hun werknemers kunnen een belangrijke rol spelen bij de aanpak van de horecagerelateerde vernielingen en overlast. De ondernemers en hun werknemers kunnen preventief optreden en een signalerende functie hebben. Als er regelmatig overlast veroorzaakt wordt door aangeschoten of dronken personen en deze personen komen steeds vanuit dezelfde uitgaansgelegenheid, heeft de ondernemer verantwoordelijkheden binnen deze problematiek. Het horecaconvenant (of een convenant 'veilig uitgaan') bevat afspraken over vernielingen, VVC en veiligheid in algemene zin. Zaken als overlast en de aanpak daarvan, portiersoverleg (zie ook de best practice: 'portiersoverleg'), toelatingsbeleid, veiligheidsplan, cameratoezicht, normatief optreden door portiers/personeel, het doorgeven van gegevens aan de wijkagent en andere horecagelegenheden, kunnen worden opgenomen in een hoofdstuk 'Veiligheid'. Maar ook het opruimen van eigen afval, het schenken aan minderjarigen en doorschenken aan mensen die 'genoeg hebben gehad' kunnen hierin worden opgenomen. De gemeente en politie zullen in de gevallen waarbij ondernemers hun verantwoordelijkheden niet erkennen, meer gebruik moeten maken van hun rollen als vergunningverlener en handhaver van de openbare orde.

Belangrijk:

- Een horecaconvenant of wijkarrangement zijn goede manieren om afspraken met ondernemers en verantwoordelijkheden vast te leggen.
- Handhaving gebeurt op basis van de Drank- en Horecawet en de gemaakte afspraken. De gemeente heeft als vergunningverlener en handhaver een rol bij het vaststellen van de openingstijden, deze zouden kunnen beperkt worden als men niet meewerkt. Natuurlijk kan er ook afgesproken worden dat ondernemers die wel meewerken, een aantal verlengingen per jaar krijgen of een algehele verruiming (geen sluitingstijden) om de aanpak ook voor hen interessant te maken.
- Het is van belang dat er een goede wisselwerking plaatsvindt tussen de gemeente en de politie. Omdat de handhaving in deze situatie bij de gemeente ligt is het van belang dat binnen de gemeente een helder beeld bestaat van de problematiek. De wijkchef, de ambtenaar OOV en de burgemeester zijn hierbij belangrijke gesprekspartners.
- Ondernemers kunnen niet verplicht worden tot het tekenen van een convenant. Wel kan de gemeente de namen van de horecagelegenheden die niet meedoen publiceren in de lokale media. Dit om ouders van de jongeren te informeren. Deze vorm van bewustwording kan leiden tot minder klandizie en is dus niet prettig voor ondernemers. Uiteraard kan er ook voor gekozen worden om de horecagelegenheden te noemen die wél meedoen, het dus om te draaien.
- Bij het inzetten van het weekendarrangement en de collectieve horecaontzegging overleg met het openbaar ministerie. Zie ook de notitie van het OM over de criteria voor inzet van deze instrumenten (besproken in de districtscolleges van september 2009).
- Voor meer informatie of vragen over het opzetten van een horecaconvenant kan contact opgenomen worden met de ambtenaar OOV van de gemeente Zeist of Baarn.

Overige partners positioneren

Schaal: deze aanbeveling is toepasbaar in elke gemeente.

Termijn: de aanbeveling is op korte termijn toepasbaar. Wanneer duidelijk is wie de (mogelijke) partners worden of zijn, kunnen zij worden benaderd en uitgenodigd.

Kosten: het versturen van uitnodigingen, het afhuren van een locatie en het periodiek informeren van de deelnemers over ontwikkelingen.

Partners: gemeente, politie en afhankelijk van de locatie: taxichauffeurs, spoorwegpolitie/personeel, ondernemers, particuliere beveiliging, scholen, burgers, hondenbezitters, wijkbeheer enz.

In het kader van een integrale aanpak is het raadzaam om te inventariseren welke potentiële partners in hotspotgebieden aanwezig zijn en op welke wijze deze kunnen bijdragen aan de aanpak van vernielingen. Met name de signalerende functie van deze partners kan uitgebreid worden. Dit kan gerealiseerd worden door de nieuwe partners te informeren over waarop ze kunnen letten en te stimuleren om melding te doen van verdachte situaties.

Een goede inventarisatie van de aanwezige partijen is hiervoor een belangrijke eerste stap.

Vervolgens kunnen vertegenwoordigers van deze partners uitgenodigd worden. Hierbij worden ze geïnformeerd over het probleem en de aanpak. Creëer draagvlak! Geef aan wat er verwacht wordt van de partners en geef aan wat zij van de gemeente kunnen verwachten.

Het is goed om periodiek met deze partners om de tafel te gaan zitten. Creëer bijvoorbeeld een Veiligheidsplatform waarbij informatie kan worden gedeeld en besproken rondom de thema's in veiligheid. Zo ontstaat een interactieve integrale samenwerking op het gebied van meerdere veiligheidsthema's.

Belangrijk:

- De gemeente is faciliterend en draagt dus zorg voor het in kaart brengen en benaderen van de partners en het reserveren van een locatie.
- Vaak kan gebruik gemaakt worden van het netwerk van de wijkagent voor het benaderen van nieuwe partners, het is verstandig om gebruik te maken van deze aanwezige kennis.
- De politie kan informatie aanleveren over cijfers, hotspots en hottimes. Daarnaast kunnen zij tips geven aan de partners over bijvoorbeeld verdachte situaties of wat zij wel kunnen melden en wat juist niet.
- Communicatie en uitwisselen van informatie is een kritische succesfactor bij deze Best Practice.
- Voor meer informatie of vragen over het betrekken van partners bij toezicht kan opgenomen worden met de ambtenaar OOV van de gemeente Zeist.

Opzetten burgernet

Schaal: burgernet is geschikt voor alle gemeenten.

Termijn: de invoertijd is nog niet bekend.

Kosten: de kosten zijn afhankelijk van de lokale situatie, voor informatie hierover kan contact opgenomen worden met Reinier van Eck.

Partners: de gemeente, de politie en de deelnemende burgers.

Burgernet is een manier om de burger te betrekken bij de aanpak en opsporing van strafbare feiten. Als Burgernet wordt geactiveerd krijgen burgers die zich aangemeld hebben per sms informatie over de lopende zaak. Door de burgers op deze wijze te voorzien van informatie kunnen ze gericht letten op verdachten. Dit versterkt de heterdaadkracht, het aantal meldingen neemt immers toe. Burgernet kan hierdoor helpen om onder andere jongeren die vernielingen plegen op te sporen en aan te houden.

Tevens is het belangrijk burgers ervan doordacht te maken dat het melden van misdaad ook anoniem kan. Het komt voor dat burgers geen melding durven te doen uit angst voor represailles van de dadergroep. Wanneer burgers niet meer bang zijn de politie in te schakelen, wanneer zij een misdrijf zien, leidt dit tot een grotere opsporingskans en tot een daling van het aantal vernielingen.

Belangrijk:

- Burgernet zit nog in de pilotfase. Voor het einde van het jaar wordt een beslissing genomen of burgernet een regionale uitrol krijgt. Er is wel een voorinschrijving voor gemeenten die interesse hebben in burgernet. Hiervoor kan contact worden opgenomen met de projectleider van burgernet.
- Om burgernet effectief te introduceren is het van belang om dit groots aan te kondigen.
- Communicatie richting de eventuele deelnemers is van groot belang. Er dienen informatieavonden te worden georganiseerd. Dit dient na een jaar herhaald te worden.
- Het zou kunnen gebeuren dat burgers die een melding krijgen via burgernet zelf de straat op gaan om 'eigen rechter' te gaan spelen, hier moet voor worden gewaakt.
- Uiteraard hoeft burgernet niet alleen gebruikt te worden voor vernielingen. Ook voor andere lopende delicten kan burgernet worden ingeschakeld.
- Voor meer informatie kan contact worden opgenomen met de projectleider burgernet, Reinier van Eck.

Extra surveillance op hotspot tijdens hottimes

Schaal: extra surveillance op hottimes kan in alle gemeenten worden toegepast

Termijn: de surveillance kan geïntensiveerd worden zodra de capaciteit beschikbaar is

Kosten: de kosten variëren per gemeente

Partners: de politie en de gemeente (Boa's)

Wanneer de avonden en uitgaansnachten relatief hoge cijfers van vernielingen vertonen, is het raadzaam om de surveillance op deze tijden te intensiveren.

Door naast de extra politieursurveillance ook gebruik te maken van Boa's om in en om horecagelegenheden te controleren en te signaleren wordt de druk in het centrum lager. De politie kan de aandacht dan beter spreiden en de omliggende gebieden ook meenemen in de surveillancerondes.

Koppels van een politieagent en Boa hebben ook een gewenst effect. Hierbij werkt de wijkagent samen met een Boa, waardoor de andere agent van dat koppel met een Boa op een andere locatie kan surveilleren. Zichtbare surveillance zal de drempel om vernielingen te plegen verhogen. Hierdoor zal het aantal vernielingen, en tevens andere vormen van uitgaansgerelateerde overlast, afnemen.

Zoals het wetsvoorstel er nu voorstaat, gaan de taken van de Voedsel en Waren Autoriteit met betrekking tot het toezicht op de Drank- en Horecawet in de loop van 2010 over naar de gemeente. De inzet van Boa's voor toezicht tijdens uitgaansuren wordt vanaf dan dus nog effectiever en interessanter. Voorwaarde daarbij is wel dat de Boa hiervoor handhavingsbevoegdheden heeft.

Belangrijk:

- De politie kan meer gaan werken met surveillance in burger, op deze manier zal meer inzicht in de gedragingen en de structuur van groepen jongeren verkregen worden.
- Zorg voor goede onderlinge communicatie. Lokaal kan gekeken worden of het wenselijk is dat de Boa's binnen het portofoonnetwerk van de politie worden opgenomen tijdens uitgaansavonden.
- Voor een goede informatievoorziening is het wenselijk om, voorafgaand aan een uitgaansavond, een gezamenlijke horecabriefing te organiseren. Hierbij kunnen politie, Boa's en eventueel horecaportiers samen bespreken waar op gelet wordt die avond.
- Door middel van werkopdrachten kan de samenwerking geregeld worden en krijgt de aanpak invulling op operationeel niveau.
- Voor meer informatie over samenwerking met boa's en intensiever toezicht op hottimes kan contact opgenomen worden met de wijkchef van Zeist en/of Baarn.

Portiersoverleg

Schaal: het portiersoverleg is geschikt voor gemeenten met horeca waar gewerkt wordt met gecertificeerde portiers.

Termijn: de overleggen kunnen op korte termijn gerealiseerd worden.

Kosten: er zijn geen directe kosten verbonden aan het portiersoverleg, eventueel wel aan de communicatie.

Partners: de gemeente, de politie, horecaondernemers en portiers.

Vernielingen zijn vaak gerelateerd aan de horeca-avonden. Het is daarom van belang dat de samenwerking tussen politie en horeca goed is. Hierbij kunnen ook portiers nauwer betrokken worden. Wanneer zij helpen bij toezicht in het centrum en rond de horecagelegenheden, kan de politie zich meer richten op vernielingen (of andere feiten) die buiten het gezichtsveld van een horecabedrijf of buiten het centrum worden gepleegd. Ook als er lastige klanten worden geweigerd bij een horecagelegenheid is het van belang dat de politie, het horecakoppel en de andere portiers hiervan op de hoogte worden gebracht. Portiers weten over het algemeen wat er speelt, wat er gebeurt op straat en kunnen signalen van onruststokers doorgeven aan de politie.

De gemeente kan de partners actief benaderen om samen om de tafel te gaan zitten. Hierdoor wordt de samenwerking en de veiligheid in het centrum rond horecagelegenheden vergroot. Bij deze bijeenkomsten kunnen casussen worden besproken en afspraken worden gemaakt over de samenwerking met betrekking tot de aanpak van vernielingen en overlast in horecagebieden. Naast periodiek overleg, ongeveer 4 keer per jaar, kunnen portiers ook op uitgaansavonden actief samenwerken. Dit kan door de horeca-avond gezamenlijk te beginnen in een gelegenheid in het uitgaansgebied. In deze korte briefing kan stil worden gestaan bij aandachtspunten voor die avond. Communicatie kan georganiseerd worden door middel van een portofoonsysteem waarmee de portiers en de wijkagent of het horecakoppel van de politie met elkaar in verbinding staan. Portiers kunnen elkaar op deze manier op de hoogte stellen van bijvoorbeeld mensen die uit een horecagelegenheid gezet zijn en geweigerd dienen te worden bij andere zaken. Ook kunnen portiers elkaar assisteren als zij lastige klanten hebben. Tevens kunnen door deze actieve communicatie groepen in kaart gebracht worden tijdens het uitgaan. Deze uitbreiding van de signalerende functie geeft de politie de mogelijkheid om gericht te werk te gaan. Als er bij de politie bekend is dat een bepaalde groep in de gaten gehouden dient te worden dan kan de inzet hierop worden aangepast.

Belangrijk:

- Afspraken over het portiersoverleg kunnen worden opgenomen in een horecaconvenant.
- De horecatelefoon is een goede manier voor portiers en ondernemers om in contact te blijven met de wijkagent of een horecakoppel van de politie, dat op uitgaansavonden in het uitgaanscentrum aanwezig is. Bij de overleggen kan gestimuleerd worden om deze te gebruiken.
- Let er hierbij op dat er rekening wordt gehouden met de wet op de privacy in relatie tot het ontzeggen van de toegang.

Inrichting fysieke ruimte/aanpak verloedering

Schaal: het verbeteren van zichtbaarheid en andere op hotspots kan in alle gemeenten.

Termijn: deze maatregel kan op korte termijn gerealiseerd worden.

Kosten: de kosten zijn afhankelijk van de aard van het probleem en verschilt per gemeente en de maatregelen die genomen worden.

Partners: de gemeente en eventueel particuliere eigenaren.

Wanneer de hotspots in kaart zijn gebracht, kan door eenvoudige maatregelen de openheid worden verbeterd. Door het snoeien van bossages en het aanpassen van de verlichting, hebben omwonenden beter zicht op de hangplek/horecaruimte en de zogenaamde ‘loop en sloop routes’ die gebruikt worden om na het uitgaan naar huis te gaan. Jongeren kunnen daardoor uit de anonimiteit gehaald worden.

Een ander belangrijk aspect waar op gelet dient te worden is verloedering. Inmiddels is wetenschappelijk bewezen dat verloedering normvervagend werkt. Vernielingen, graffiti en afval op straat zijn dus zaken die bijdragen aan criminalisering in een wijk.

Enkele voorbeelden waar aan gedacht kan worden bij de aanpak van de fysieke ruimte, is het snoeien van het groen, betere/meer verlichting, plaatsen van hufterproof materiaal, plaatsen van borden met de gemeentelijke APV.

Maak het minder aantrekkelijk om vernielingen te plegen door aanpassingen te verrichten aan de hangplek. Hierbij kan gedacht worden aan het overzichtelijker maken van de hangplek voor omwonenden. Het verhoogt de sociale controle, mensen uit de buurt kunnen de hangplek in de gaten houden, waardoor jongeren minder snel vernielingen zullen plegen, wanneer zij met een groep bij elkaar zijn.

Belangrijk:

- Voor het in kaart brengen van een hotspot is het van belang om bij het uitvoeren van een schouw rekening te houden met zichtbaarheid en toegankelijkheid.
- Doe de schouw bij voorkeur 's avonds, tijdens dit dagdeel wordt het meest ‘gehangen’ en zo kan de verlichting gecontroleerd worden.

4.4 Aanpak dadergroep

Analyse

Voor een goede aanpak van vernielingen is het van belang dat er aandacht besteed wordt aan de (potentiële) dadergroep. Zowel preventieve als repressieve maatregelen zijn hiervoor geschikt. Om een gerichte aanpak op te zetten zal bij de analysefase al aandacht besteed moeten zijn aan de dadergroep. Een middel dat hiervoor ingezet kan worden is de shortlistmethodiek van Beke. Hierdoor kunnen groepen jongeren in kaart gebracht worden, afhankelijk van het soort groep kan gekozen worden voor passende maatregelen. Zowel de politie als de gemeente en jongerenwerk kan de shortlist invullen.

Wanneer de jongerengroep in beeld is gebracht, moet de problematiek worden geïnventariseerd, waarna er prioriteit wordt gegeven aan de aanpak van deze overlastgevende groep(en).

Facilitering en bewustwording

Als er een helder beeld is van de groepen jongeren die actief zijn in de gemeente, kunnen deze actief benaderd worden. Dit kan zowel direct, door het betrekken van jongeren bij het opzetten van een ‘jongeren ontmoetingsplek’ of het ‘bieden van alternatieven’, als indirect, door de ouders te informeren en te betrekken bij de problematiek door middel van “het ouder weet project”.

Repressie

Repressieve maatregelen zijn ook effectief. Het opleggen van een passende “Halt-afdoening” geeft jongeren inzicht in de door hen aangerichte schade. Daarnaast is het mogelijk om jongeren die voldoen aan bepaalde criteria een “tijdelijke gebiedsontzegging” op te leggen, bijvoorbeeld voor een horecagebied. Ook kan een sterk afschrikkend signaal uitgezonden worden door het consequent “verhalen van schade op de dader” door middel van voeging in het strafproces.

Aanpak dadergroep

Een groot deel van de VVC-delicten wordt gepleegd door veelplegers. Door aan te sluiten op bestaande aanpakken van veelplegers en op basis hiervan de prioriteiten op operationeel niveau bij te stellen, kan de aanpak van veelplegers aangescherpt worden. Hierdoor kunnen veel delicten voorkomen worden. Hoe deze aanpak verbeterd kan worden staat beschreven bij ‘persoonsgerichte aanpak van veelplegers’.

De invoering van deze best practices kan een substantiële bijdrage leveren aan de aanpak van de dader(groepen).

Persoonsgerichte aanpak van veelplegers en jeugdige verdachten

Schaal: het prioriteren van de aanpak van veelplegers zal een sterk effect hebben op de gehele criminaliteit en is dus voor alle gemeenten aan te raden.

Termijn: er kan op korte termijn intern draagvlak gecreëerd worden voor deze manier van werken.

Kosten: er zijn geen directe kosten verbonden aan het herprioriteren van de dadergerichte aanpak van veelplegers.

Partners: de politie, de gemeente en het OM en andere veiligheidshuispartners zoals de raad voor de kindbescherming, bureau jeugdzorg en de reclassering.

Een groot deel van de vernielingen wordt gepleegd door veelplegers. De aanpak van veelplegers kan op een goede wijze worden vormgegeven door de regie hierop te leggen bij een daderregisseur van de politie. Het helder in beeld brengen van (aankomende) veelplegers en adequate maatregelen daarop, zoals een huisbezoek en inzichtelijk maken wat de gevolgen zullen zijn van de classificatie 'veelpleger' kunnen op een goede manier bijdragen aan de aanpak van vernielingen. Veelplegers worden in het justitieel casusoverleg veelplegers in de veiligheidshuizen besproken. Hier zitten politie, OM, gemeente en reclassering met elkaar om tafel om te komen tot een persoonsgebonden aanpak van veelplegers.

De Inrichting Stelselmatige Dader (ISD) is een dergelijke aanpak, speciaal gericht op stelselmatige daders ofwel heel actieve veelplegers. Het primaire doel van deze maatregel is het criminele gedrag onmogelijk maken door langdurige vrijheidsbeneming en, indien de verdachte daartoe gemotiveerd is, het starten van een hulpverleningstraject. De politie kan door dadergericht te werken zorgen dat verplegers die in aanmerking komen voor een ISD maatregel worden aangehouden en voorgeleid. Hiervoor is het van belang dat er intensief op deze person(en) wordt gerechercheerd. Met het OM wordt afgesproken dat in deze gevallen de maatregel ook daadwerkelijk wordt geëist. Door op deze manier veelplegers van de straat te halen wordt de maatschappij beschermd tegen deze vorm van structureel crimineel gedrag. Als de ISD maatregel wordt opgelegd dan zal dit zichtbaar effect hebben op de criminaliteit. Het vastzetten en hopelijk hersocialiseren van een notoire veelpleger zorgt voor een daling van VVC-delicten.

Naast de aanpak van veelplegers wordt in de veiligheidshuizen ook vorm gegeven aan de persoonsgebonden aanpak van jeugdige verdachten. Elke jeugdige die een strafbaar feit pleegt wordt in het veiligheidshuis voorzien van een passende interventie. Politie, OM en de raad voor de kindbescherming hebben hiertoe het afdoeningsoverleg jeugd. Daarnaast worden in het risico-overleg alle jeugdige verdachten besproken die meer zorg nodig hebben of jeugdigen die onderdeel uit maken van de overlastgevende en criminele jeugdgroepen die door de partners zijn geprioriteerd naar aanleiding van de Beke Ferweda inventarisatie. In dit overleg zitten ook jeugdzorg en de gemeente aan tafel.

Belangrijk:

- Deze aanbeveling sluit aan bij de bestaande aanpakken van veelplegers. Een daderregisseur is er in veel districten namelijk al. Wat voor deze maatregel van belang is, is dat op operationeel niveau dadergericht gewerkt wordt. Door de focus te leggen

op bekende veelplegers, bij voorkeur veelplegers die in aanmerking komen voor ISD, zullen deze veelplegers sneller worden binnengehaald. Deze strategie van ‘binnenhalen en vasthouden’ van veelplegers is een manier om veelvoorkomende criminaliteit stelselmatig aan te pakken. Het is een korpsdoelstelling om veelplegers met het label ISD zo snel mogelijk, in ieder geval binnen 3 maanden, aan te houden.

- Er kan voor deze aanpak voor gekozen worden om veelplegers aan bepaalde leden van het wijkteam te verbinden. Door deze koppeling zal de aandacht voor de veelplegers worden vastgehouden en zal de alertheid op operationeel niveau verder toenemen. De aanpak van veelplegers blijft actueel door hier consequent aandacht aan te besteden. De briefing is hiervoor een goed moment.

Plaatsen van een Jongeren Ontmoetings Plek (JOP)

Schaal: het plaatsen van een JOP kan in alle gemeenten, lokaal kan gekeken worden naar de grootte en invulling van de JOP.

Termijn: door besluitvorming en inspraak van burgers, moet rekening worden gehouden met een half jaar.

Kosten: sterk afhankelijk van de inrichting.

Partners: de gemeente, de betreffende jongerengroep, jongerenwerk, de politie, buurtbewoners en Halt.

Jongeren hebben behoefte aan een plek om te ‘hangen’. Dit hanggedrag kan door bewoners van de betreffende wijk als vervelend ervaren worden en er kunnen verschillende vormen van vernielingen en overlast mee gepaard gaan. Het plaatsen van een JOP biedt in zulke gevallen uitkomst.

De ervaring leert dat voorzieningen voor jongeren alleen aanslaan als de doelgroep zelf betrokken is geweest bij de totstandkoming ervan. Het is dus zeer belangrijk om de jongeren hier een rol in te geven.

Het kiezen van een locatie voor de JOP kan het beste in samenspraak gebeuren met de genoemde partners. Houdt er in ieder geval rekening mee dat de jongeren zo min mogelijk overlast kunnen veroorzaken, maar ook dat zij niet geheel uit het zicht zijn. De afstand naar de JOP is ook bepalend voor de effectiviteit, als de JOP te afgelegen ligt zullen de jongeren er niet naar toe gaan.

Er moeten duidelijke regels verbonden zijn aan het gebruik van de JOP. Denk hierbij aan bijvoorbeeld: tijden, geluid, onderhoud, drankgebruik en omgangsvorm.

Belangrijk:

- Ga goed na of er behoefte is aan een JOP, het is zonde om er in te investeren als er geen gebruik van zal worden gemaakt.
- Houdt rekening met de ‘doorlooptijd’ van jongerengroepen, vaak hebben jongeren na een paar jaar geen behoefte meer om te hangen. De nieuwe groep jongeren kan andere wensen hebben als de oude groep waardoor de JOP achterhaald wordt. Onderhoudt dus goed contact via de jongerenwerker en/of de wijkagent.
- Als de JOP in gebruik is kunnen jongeren die elders hangen hier naar worden doorverwezen.
- De stappen die genomen zijn in een andere gemeente:
 - o Analyse van de overlastgevende jongerengroep, gerealiseerd vanuit jongerenopbouwwerk.
 - o De jongerengroep heeft contact met de jongerenopbouwwerker voor het doorgeven van hun behoeften en wensen.
 - o In samenwerking met het *actieteam jeugd* worden afspraken gemaakt over de JOP. Deze afspraken worden op papier gezet.
 - o Het voorstel wordt bij het college ingediend.
 - o De JOP wordt in gebruik genomen.
- Voor meer informatie kan contact worden opgenomen met de ambtenaar OOV van de gemeente Woudenberg.

Aansluitende Halt afdoening

Schaal: de aansluitende Halt afdoening is geschikt voor alle gemeenten.

Termijn: deze maatregel kan direct worden ingevoerd.

Kosten:

Partners: de politie en Halt.

In overleg met Halt kunnen de afdoeningen voor jongeren die vernielingen plegen zoveel mogelijk aansluiten bij het delict. Deze koppeling is voor zowel het slachtoffer als de dader belangrijk. Als de dader door middel van zijn straf geconfronteerd wordt met de schade die hij veroorzaakt heeft, zal hij minder snel in herhaling vallen en nogmaals een vernieling plegen. Het slachtoffer krijgt op deze manier een directe terugkoppeling van de door hem/haar berokkende schade.

De politie verwijst de daders bij wie dit wenselijk is door naar Halt; waarbij gezamenlijk gekeken wordt naar de mogelijkheden voor de strafuitvoer. De gemeente en de politie kunnen afspraken maken met de werkmeesters van Halt over gewenste afdoeningen.

Belangrijk:

- Een goede samenwerking tussen Halt en de politie is bepalend voor de effectiviteit van deze maatregel. Interne bewustwording hierover kan een impuls geven bij de politie. Met een themabijeenkomst of in de briefing kan Halt onder de aandacht gebracht worden. Tevens kan een agent in het wijkteam het 'taakaccent' Halt krijgen, op deze manier wordt het onderwerp onder de aandacht gehouden.
- Goede afstemming op voorhand en terugkoppeling na uitvoer van de afdoening zijn van belang voor het verkrijgen van inzicht in de toegevoegde waarde van de maatregel.
- Samen met Halt kan worden bekeken of er een mogelijkheid is om de straf bij de politie te laten uitvoeren.
- Voor meer informatie over aansluitende Haltafdoeningen kan contact opgenomen worden met de Halt medewerker die aan uw gemeente gekoppeld is.
- Voor meer informatie over het taakaccent Halt bij de politie kan contact opgenomen worden met de wijkchef van de politie Zeist.

Het 'ouder weet project'

Schaal: dit project is in alle gemeenten toe te passen.

Termijn: er kan op korte termijn mee begonnen worden, de uitvoer kent een aantal stappen.

Kosten: de kosten zijn beperkt tot de loonkosten en het opstellen en versturen van brieven.

Partners: de gemeente en de politie.

Een belangrijke schakel bij het terugdringen en beperken van overlast door jongeren, zijn de ouders van de jongeren. Zij zijn namelijk mede verantwoordelijk voor het gedrag van hun kinderen. Dit gedrag kunnen de ouderen alleen beïnvloeden als ze weten wat zich op straat afspeelt, wat hun kinderen precies doen en waar hun kinderen verblijven. Hiervoor kan het 'ouder weet project' gebruikt worden.

In het 'ouder weet project' worden de ouders door middel van een waarschuwingsbrief geïnformeerd over het gedrag van hun kind. Wanneer het kind daarna nogmaals wordt aangetroffen, krijgt men een tweede waarschuwingsbrief met het dringende verzoek om hun kind aan te spreken op het gedrag. Daarbij zijn ook de gevolgen beschreven, wanneer het kind nogmaals wordt gesignaleerd op een overlastgevende locatie. Mocht het voor de derde keer voorkomen dat een jongere op een overlastlocatie wordt gesignaleerd dan komt de wijkagent, eventueel in samenwerking met de jongerenwerker, voor een gesprek bij de ouders thuis en wordt de situatie besproken. Tevens wordt er een 'informatiepakket jeugd' uitgereikt.

De gemeente stelt de brieven op, formats hiervan zijn beschikbaar. De politie levert namen van jongeren die in aanmerking komen voor dit project. Er zijn verschillende maatregelen die aansluitend op dit project kunnen worden ingezet. Halt biedt het programma: "Ouders van tegendraadse jeugd" aan. Dit is een goede toevoeging, meer hierover staat beschreven op de volgende pagina. In sommige gemeenten worden jongeren die regelmatig worden aangesproken door de politie, samen met hun ouders uitgenodigd voor een gesprek met de burgemeester. De ervaringen hiermee zijn zeer goed, er is bijna geen recidive. Een 'tijdelijke gebiedsontzegging', zie elders in dit stuk, is ook een mogelijke vervolgstap.

Belangrijk:

- Bij het opschrijven van namen van de overlastgevende jongeren hoeft nog geen sprake te zijn van een strafbaar feit. Het aanwezig zijn op een bekende overlastlocatie of in groepsverband met 'verkeerde vrienden' kan al aanleiding zijn voor dit project. De werking is dus zowel preventief als repressief. De namen die vaker voorkomen worden besproken in een overleg tussen politie en gemeente.
- Het project is toe te passen bij verschillende overlastvormen, dus ook op baldadigheid, drankgebruik en dergelijke overlastvormen. Een succesfactor bij dit project is het borgen van de aanpak en het consequent toepassen.
- Dit project draait inmiddels succesvol in meerdere gemeentes in de regio Utrecht.
- Voor meer informatie kan contact opgenomen worden met de ambtenaar OOV van de gemeente Woudenberg, Baarn of Zeist en de wijkchef van Zeist.
- Een voorbeeld van dit project is digitaal op te vragen bij Michael Schrieken.

‘Ouders van tegendraadse jeugd’

Schaal: dit project kan in alle gemeenten worden toegepast aansluitend op het ‘ouder weet project’.

Termijn: de invoertijd is kort, maar de maatregel is pas echt effectief na het uitvoeren van het ‘ouder weet project’

Kosten: de kosten variëren, bij Halt kan een pakket ingekocht worden. De kosten zijn op te vragen bij Halt. Als de gemeente het zelf organiseert is het afhankelijk van locatie, loon- en materiaalkosten.

Partners: de gemeente, ouders, jongerenwerk en de politie of Halt

Aansluitend op het ‘ouder weet project’ is het verstandig om de ouders na het bezoek van de wijkagent extra handvatten te bieden om met de jongeren om te gaan. Dit kan gerealiseerd worden door het organiseren van een bijeenkomst waarbij ouders van tegendraadse jongeren met elkaar en met professionals kunnen praten over dit probleem.

Halt heeft het programma ‘Ouders van tegendraadse jeugd’ in haar pakket. Het doel van dit programma is het bieden van opvoedingsondersteunende interventies voor ouders van jeugdigen met (een verhoogd risico op) politiecontacten. Het gaat enerzijds om ouders van jongeren die (nog) geen politiecontacten hebben, maar bij wie wel sprake is van een opeenstapeling van risicofactoren. Dit vergroot de kans op strafbaar gedrag. Aan de andere kant gaat het om ouders van jongeren die al wel door de politie zijn aangehouden.

De politie kan in samenwerking met jongerenwerk een soortgelijke bijeenkomst organiseren. Het doel van deze bijeenkomsten is het met elkaar in contact brengen van de ouders van groepen jongeren. Daarnaast kunnen tips gegeven worden over de omgang met deze jongeren.

Belangrijk:

- Bij het organiseren van dit soort bijeenkomsten moeten de ouders gezien worden als partners. Het is geen verantwoordingsuurtje.
- De gemeente is faciliterend en zorgt voor de financiën en de locatie. Halt, jongerenwerk en de politie zijn uitvoerend.
- Het zelf organiseren van een bijeenkomst is goedkoper, maar Halt heeft veel expertise en een eigen programma. Hiertussen dient een afweging gemaakt te worden.
- Het Halt pakket bestaat uit:
 - o Themabijeenkomsten: ‘Toezicht houden’ en ‘Kattenkwaad op straat’.
 - o Opvoedworkshop: om ouders te ondersteunen in het voorveld van jeugdhulpverlening, maar ook voor ouders van jongeren met strafbaar gedrag.
 - o Ouders van een jeugdgroep: voor ouders van jongeren die deelnemen aan een ‘hinderlijke en/ of overlastgevendende jeugdgroep’, om met ouders te bespreken hoe zij de groep positief kunnen beïnvloeden of hoe zij de groep kunnen sturen.
- Voor meer informatie kunt u contact opnemen met Halt of u kunt de website www.haltutrecht.nl bezoeken

Gebiedsontzegging en handhaving

Schaal: een gebiedsontzegging is een relatief zwaar middel, maar het is wel geschikt voor gemeenten met een groot VVC of overlastprobleem.

Termijn: de invoertijd is kort, maar de maatregel moet pas ingezet worden na een voortraject.

Kosten: de kosten zijn minimaal, het opstellen en versturen van brieven en het onderhouden van goede communicatie tussen de betrokkenen.

Partners: de politie, de gemeente, het openbaar ministerie en (horeca) ondernemers.

De gebiedsontzegging kan opgelegd worden als een krachtige ‘laatste’ maatregel. Op basis van de APV kan een burgemeester een tijdelijke gebiedsontzegging opleggen als dit nodig wordt geacht. Dit wil zeggen dat degene die de ontzegging opgelegd krijgt zich voor de duur van de ontzegging niet in het aangewezen gebied mag bevinden. Het inzetten van gebiedsontzeggingen als maatregel zendt een sterk afschrikkend signaal uit. Het zal zodoende veel effect hebben op de problematiek, zowel preventief als repressief. De politie is verantwoordelijk voor het aanleveren van de gegevens van personen die in aanmerking komen voor de maatregel.

Een tijdsgebonden gebiedsontzegging is in te zetten als laatste stap van het ‘ouder weet project’ (zie pagina 24). Als gewerkt wordt met dit project dan kan de gebiedsontzegging al in een vroeg stadium (eerste brief) genoemd worden als mogelijke eindmaatregel. Als er niet met het ‘ouder weet project’ gewerkt wordt zal er voor de gebiedsontzegging een brief ontwikkeld moeten worden waarin uitgelegd wordt wat de maatregel inhoudt. In deze brief wordt de ontvanger tevens uitgenodigd voor een gesprek op het gemeentehuis. Op basis van dit gesprek, met de ambtenaar OOV of de burgemeester, kan bepaald worden of de maatregel daadwerkelijk wordt toegepast. De gebiedsontzegging valt of staat met de handhaving. Als er gekozen is voor deze maatregel, zullen alle partijen in het betreffende gebied hiervan op de hoogte moeten zijn. Daarom is de inzet van een gebiedsontzegging altijd een beslissing van de driehoek. Alle surveillerende diensten en eventueel de portiers van horecagelegenheden, moeten weten wie een ontzegging hebben en zo snel mogelijk actie ondernemen als deze personen toch in het gebied gesignaleerd worden.

Belangrijk:

- De ervaring is dat dreigen met de ontzegging, door middel van een brief en persoonlijk contact, al het gewenste effect kan hebben. Echter, voordat een brief verzonden wordt moet de maatregel wel volledig zijn voorbereid.
- In de gemeente Utrecht is het afgelopen jaar veel ervaring opgedaan met de gebiedsontzegging en de handhaving daarvan. Ook de beleidsnota ‘*Gebiedsontzegging gemeente Apeldoorn*’ kan als leidraad worden gebruikt. Hierin staan een aantal delicttypen en de termijn van de ontzegging beschreven.
- Er kan ook gekozen worden voor een collectieve horecaontzegging zoals in Utrecht. Dit vereist zeer goede samenwerking en afspraken tussen de gemeente, de politie, het openbaar ministerie en de horeca. De maatregel houdt in dat iemand die in een van de meewerkende horecagelegenheden over de schreef gaat in geen van de horecagelegenheden meer welkom is.

- Voor meer informatie over het opleggen van een gebiedsontzegging kan contact worden opgenomen met de ambtenaar OOV van de gemeente Zeist of de gemeente Utrecht.
- Om tot een gebiedsontzegging te komen is een analyse van het probleem en harde informatie over betrokken individuen een voorwaarde.
- De inzet van een gebiedsontzegging is altijd een beslissing van de driehoek.

Het verhalen van schade op de dader

Schaal: het verhalen van schade op de dader kan door alle gemeenten gedaan worden
Termijn: de maatregel is niet gebonden aan een termijn, op het moment dat de gemeente slachtoffer is kan voeging plaatsvinden.
Kosten: er zijn geen kosten verbonden aan de maatregel
Partners: de gemeente, de politie en het Openbaar Ministerie

De door jongeren bij vandalisme, diefstal en geweldpleging veroorzaakte schade blijft veelal onvergoed en komt nauwelijks of niet ten laste van de daders. Hierin is verandering mogelijk. Het verhalen van schade op de dader is een maatregel waarmee daders of hun ouders financieel aansprakelijk worden gesteld voor de veroorzaakte schade.

Deze maatregel richt zich specifiek op schade in de publieke ruimte waarbij de gemeente zich als benadeelde partij kan voegen in het strafproces. Het is hiervoor van belang dat de gemeente goed op de hoogte is van de geleden schade.

Voeging in het strafproces gebeurt door tijdens de aangifte bij de politie aan te geven dat de schade verhaald moet worden op de dader. Het is hierbij belangrijk om, bijvoorbeeld door middel van een nota, een kostenindicatie en een zo concreet mogelijke omschrijving van de schade te geven. Ook dient er in de gemeente een gemachtigde te zijn die verantwoordelijk is voor correspondentie vanuit het OM.

Bewustwording binnen de gemeente als organisatie is het belangrijkste ontwikkelpunt. In veel gemeenten is niet bekend wat de mogelijkheden zijn. Door intern de focus te leggen op deze maatregel kan een flinke stap gemaakt worden.

Belangrijk:

- Om als gemeente te voegen in het strafproces is het aan te raden om de schade door vernieling en vandalisme centraal inzichtelijk te maken ten behoeve van het aangifte proces.
- Voor meer informatie over het verhalen van schade op de dader kan contact opgenomen worden met het Slachtofferloket parket Utrecht.

Jongerenwerk – Alternatieven bieden

Schaal: het bieden van alternatieven aan jongeren kan in elke gemeente worden toegepast.

Termijn: middellange termijn.

Kosten: afhankelijk van het project, door de gemeente te bepalen.

Partners: de gemeente, jongerenwerk, burgers/vrijwilligers, verenigingen en Halt.

Een veelgehoorde achtergrond van het fenomeen hangjongeren is het gebrek aan activiteiten en alternatieven voor jongeren in de leeftijdscategorie 12 tot 18. Het organiseren van activiteiten voor deze jongeren is een goede manier om de overlast en vernielingen te beperken.

Jongerenwerk is een partner met wie op dit gebied samengewerkt kan worden. Samen met jongerenwerkorganisaties kunnen activiteiten georganiseerd worden, waardoor deze jongeren een andere optie hebben dan hangen en overlastgevend gedrag vertonen. Ook het stimuleren van burgerinitiatieven die gericht zijn op jongeren en het actief benaderen en positioneren van (sport)verenigingen zijn goede maatregelen hiervoor.

Een bijkomend voordeel van een actief jongeren centrum en/of jongerenwerk is dat men beter inzicht krijgt in de groepen jongeren. Deze informatie is handig voor een eventuele specifieke aanpak van een groep jongeren.

Een ander voordeel van een jongerenwerker, is dat de jongeren een aanspreekpunt hebben, buiten hun ouders en vrienden. Jongeren kunnen/willen niet altijd alles aan hun ouders vertellen en dat is jongerenwerk een goede oplossing.

Belangrijk:

- Bij het organiseren van activiteiten voor jongeren is het, net als bij het plaatsen van een JOP, belangrijk om de jongeren te betrekken bij het proces en ze een actieve rol te geven bij de opzet en uitvoering.
- Jongerenwerk wordt ingehuurd door de gemeente, er dient goede afstemming te zijn over de soort activiteiten.
- Voor meer informatie kan contact opgenomen worden met de ambtenaar OOV van de gemeente Woudenberg.

5. Contactinformatie

Gemeente en politie	Overig
<p>Gemeente Zeist <i>Algemeen nummer:</i> (030) 69 87 911 <i>Betrokken ambtenaar OOV:</i> René Scheffer</p> <p>Gemeente Baarn <i>Telefoonnummer:</i> (035) 54 81 725 (op ma, di. en do.) <i>Betrokken ambtenaar OOV:</i> Robert Spek</p> <p>Gemeente Woudenberg <i>Algemeen nummer:</i> (033) 28 69 100 <i>Betrokken ambtenaar OOV:</i> Kimm Hendriks</p> <p>Gemeente IJsselstein: <i>Algemeen nummer:</i> (030) 68 61 611 <i>Betrokken ambtenaar OOV:</i> Luc Hoogstraten</p> <p>Politie Zeist <i>Algemeen nummer:</i> (030) 60 79 598 <i>Betrokken wijkchef:</i> Barbara Bannink</p> <p>Politie Baarn: <i>Algemeen nummer:</i> (033) 46 89 874 <i>Betrokken wijkchef:</i> Leon Buyserd (<i>Betrokken assistent wijkchef:</i> Ruud Edelbroek)</p> <p>Politie Woudenberg: <i>Algemeen nummer:</i> (0318) 56 86 25 <i>Betrokken assistent wijkchef:</i> Hillebrand Bos</p> <p>Openbaar Ministerie Arrondissementsparket Utrecht Philomijn van Logten (ovj districtscollege Rijn en Venen en Lekstroom en driehoek Utrecht): 030-2235311 Maarten Vuylsteke (ovj districtscollege Eemland Noord, Eemland Zuid en Binnensticht): 030-2234856 Jet Hoogendijk (plv. hoofdovj en districtsovj Heuvelrug): 030-2235673 beleidsmedewerkers Esther van de Kamp: 030-2235692 en Tanja de Vette: 030-2235457</p> <p>Communicatie Politie Utrecht: <i>Algemeen nummer:</i> (030) 65 77 113 <i>Betrokken communicatiemedewerker:</i> Stella Bronwasser en Sanne Verhoeven</p>	<p>Het CCV <i>Algemeen telefoonnummer:</i> (030) 75 16 777 <i>Contactpersoon:</i> Joeri Vig <i>Emailadres:</i> joeri.vig@hetccv.nl www.hetccv.nl</p> <p>Buurtlink <i>Telefoonnummer:</i> 06-20282755 <i>Contactpersoon:</i> Bas van Beek www.buurtlink.nl</p> <p>Halt Utrecht <i>Algemeen nummer:</i> (030) 286 63 00 <i>Betrokken regiomedewerker:</i> te vinden op www.haltutrecht.nl</p> <p>Burgernet <i>Telefoonnummer:</i> (030) 65 77 495 <i>Betrokken contactpersoon:</i> projectleider Reinier van Eck</p> <p>Slachtoffer Informatie Loket Utrecht <i>Algemeen nummer:</i> (030) 22 35 410</p> <p>Projectgroep VVC <i>Projectleider:</i> Michael Schrieken E-mail: michael.schrieken@utrecht.politie.nl <i>Telefoonnummer:</i> 035-64 67 607 <i>Projectleden:</i> Rianne van de Bovenkamp, Eric Don, Joost Pilage en Dirk van Rooijen.</p>

6. Toelichting stappenplan

Stap 1: Borgen

Door op bestuurlijk niveau draagvlak te creëren wordt de eerste stap gezet voor een integrale aanpak van VVC. Zorg daarom dat VVC is opgenomen in het Integraal Veiligheidsplan, zodat de aanpak vooraf al geborgd is.

De ervaring bij de projectgemeenten leert dat het bij het prioriteren van VVC van belang is om rekening te houden met de beleidscycli van de gemeente en politie. Zo kunnen beslissingen en maatregelen die in het plan van aanpak worden opgesteld sneller genomen worden. Door het thema VVC te integreren in het Integrale Veiligheidsplan van de gemeente en het activiteitenplan van de politie kan dat probleem worden ondervangen.

Tijdens het bestuurlijk overleg kan de wijkchef van de politie of de ambtenaar Openbare Orde en Veiligheid van de gemeente, het thema VVC bespreekbaar maken. Vervolgens kan aan de hand van het kwantitatieve document ‘Monitor VVC’, verkrijgbaar via de politie, een VVC thema gekozen worden waar prioriteit aan gegeven gaat worden.

De Gemeentelijke Veiligheidsmonitor kan de doorslag geven wanneer de kwantitatieve cijfers dicht bij elkaar liggen.

Het gekozen thema wordt vanaf nu gedefinieerd als probleem.

Stap 2: Analyse

De volgende stap is het inzichtelijk maken van het probleem. Daarbij is het ook belangrijk om de huidige aanpak op dit thema in kaart te brengen.

De politie kan door middel van het Districtelijk Informatie Knooppunt (DIK) zorgen voor een lokale kwalitatieve analyse van het gekozen thema. In de analyse wordt op basis van politiegegevens een beschrijving gegeven van de hotspots, de hottimes, de dader(groepen), de slachtoffers en de doelwitten/objecten.

Maak een overzicht van alle mogelijke oorzaken van het probleem. Oorzaken kunnen per gemeente verschillen, voor een adequate aanpak is het van belang om een helder beeld te hebben van de lokale problematiek.

Maak daarnaast een overzicht van alle (lokale) partners die betrokken zijn, of zouden kunnen worden, bij dit thema. Ga hierbij na wat de rol van deze partner kan zijn en wat het belang van deze partner is. Door de belangen van alle betrokken partners inzichtelijk te maken kan een win-win situatie gerealiseerd worden. Dit is de beste basis voor een samenwerkingsverband, partners worden op deze manier stakeholders.

Stap 3: Afstemmingsoverleg

Het doel van het afstemmingsoverleg is het bepalen van een gemeenschappelijke lokale doelstelling (en eventuele subdoelstellingen) en het maken van afspraken met betrekking tot de aanpak. Houd hierbij rekening met de doelstellingen uit de Regionale Veiligheidsstrategie.

Bespreek het thema, de aanleiding en de achtergronden van de aanpak met de stakeholders. Het organiseren van een schouw kan duidelijkheid en inzicht geven in het lokale probleem. Benadruk de gemeenschappelijke belangen en de specifieke rollen die de stakeholders hebben

in de aanpak. Essentieel hierbij is het maken van een taakverdeling en het opstellen van een tijdsplan. De stakeholders kunnen vanuit eigen visie een voorstel voor maatregelen in de aanpak doen. De doelstellingen dienen, bij voorkeur, geformuleerd te zijn conform het SMART-principe. SMART staat voor: Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch en Tijdsgebonden. Specifiek wil zeggen dat de doelstelling eenduidig is. Meetbaar geeft aan op welke wijze de effecten gemeten kunnen worden. Acceptabel wil zeggen dat de stakeholders en andere actoren de doelstellingen kunnen accepteren. Met Realistisch wordt bedoeld dat de doelstelling haalbaar is binnen de lokale situatie. Tijdsgebonden geeft aan dat vastgelegd wordt wanneer de doelstelling bereikt dient te zijn. Een doelstelling die door middel van het SMART-principe is weergegeven is helder en prettig werkbaar.

Stap 4: Planvorming

De stap die volgt op het afstemmingsoverleg is de planvorming. Bij deze stap wordt het daadwerkelijke plan van aanpak opgesteld op basis van de bij stap 3 overeengekomen afspraken en (sub)doelstellingen. Hierin is het van belang dat de oorzaken duidelijk beschreven worden. Met de doelenboom kan hierbij een keuze gemaakt worden voor effectieve best practices. Een goede integrale aanpak bevat een mix van best practices waarmee verschillende oorzaken worden aangepakt. Veel best practices versterken elkaar, denk hierbij met name aan de toegevoegde waarde die communicatie kan hebben. De doelenboom staat evenals de best practices in het handboek beschreven.

De gemeente is, in haar regierol, verantwoordelijk voor het opstellen van het plan van aanpak.

Stap 5: Besluitvorming

Hierin wordt een nieuw afstemmingsoverleg gepland waarin het plan van aanpak wordt voorgelegd aan de stakeholders, en waarbij op bestuurlijk niveau goedkeuring wordt gegeven voor de uitvoering van de aanpak.

Tevens kunnen doelstelling, probleemstelling, afspraken en verantwoordelijkheden van elke stakeholder worden opgemaakt in het wijkarrangement.

De 'handreiking wijkarrangement' is als bijlage bijgevoegd in het handboek.

Stap 6: Uitvoering

Vervolgens gaat men aan de slag met de uitvoering van de aanpak op basis van het in het plan van aanpak beschreven tijdsplan.

Het is verstandig om regionaal aan te geven dat men aan de slag gaat op het gekozen thema. Dit kan bij het Regionaal Informatie Knooppunt (RIK) van de politie of het (toekomstige) Programmabureau Regionale Veiligheidsstrategie. Wanneer andere gemeenten ook kiezen om op dit thema te investeren, kunnen ze elkaar daarbij mogelijk ondersteunen.

Stap 7: Monitoren en tussenevaluatie

Door de gemaakte stappen en de daarmee behaalde resultaten periodiek te evalueren, kan worden bepaald welke maatregelen op lokaal niveau effect hebben, en welke maatregelen eventueel minder effectief zijn. Bij stap 7 kan hierop gestuurd worden.

Monitoren kan periodiek plaatsvinden door terugkoppeling van cijfers die beschikbaar zijn bij de politie.

Stap 8: Bijsturen

Bij deze stap is het zaak om in te spelen op de ontwikkelingen. Dit kan aan de hand van de cijfers die periodiek worden geëvalueerd.

Op basis van de cijfers maakt men een keuze om weer in te stappen in het stappenplan. Bij welke stap dat moet verschilt per thema en ontwikkeling. Als het goed is kan stap 1 overgeslagen worden, omdat het thema inmiddels is geborgd in het Integraal Veiligheidsplan. Wanneer de cijfers nieuwe hotspots aangeven, kun je weer instappen bij stap 2 en kiezen voor een kwalitatieve analyse met daaraan gekoppeld de mogelijke oorzaken. Vervolgens ga je weer verder in stap 3 met een afstemmingsoverleg en het opstellen van doelstellingen en het benaderen van (mogelijke) partners. En zo werk je verder de stappen af, tot je weer bij stap 8 bent, om daarna weer bij te sturen en de cyclus opnieuw in te stappen.

7. Bijlagen

- **Politie Utrecht**

7.1 Handreiking Wijkarrangementement

Inhoudsopgave

Inleiding	38
1 De probleemstelling	39
<i>Voorbeeld Probleemstelling</i>	39
2 De doelstelling	39
<i>Voorbeeld Doelstelling</i>	40
3 De regiehouder en primaire probleemhouder	40
4 Deelnemer/Partner	41
5 Actie en tijdstip	41
<i>Actievoorbeld</i>	41
6 Resultaat	41
<i>Resultaat</i>	41
7 Op welke wijze inzichtelijk?	42
8 Impact	42
9 Maatschappelijk effect	43
<i>Voorbeeld Maatschappelijk effect</i>	43

Inleiding

Eén van de doelstellingen van de Gezamenlijke Veiligheidsstrategie 2008-2011 is dat er voor alle aandachtswijken een wijkarrangement is afgesproken, waarin een aanpak veelvoorkomende criminaliteit is benoemd.

Het doel van het werken met wijkarrangementen is te komen tot een goede afstemming op het gebied van een veiligheidsthema. Voor de aanpak van verschillende veiligheidsthema's op lokaal niveau, moeten gemeenten, de politie en overige partners wijkarrangementen realiseren om van daaruit te opereren.

Een wijkarrangement is een concrete uitwerking van een veiligheidsprobleem uit een projectplan/plan van aanpak en geeft de mogelijkheid om inzet te monitoren. Een wijkarrangement bestaat uit de volgende elementen: een analyseschets van de problematiek, de benoeming van betrokken partijen en tot slot de activiteiten die (ieder vanuit zijn eigen verantwoordelijkheid) uitgevoerd moeten worden. In een wijkarrangement wordt het maatschappelijke middenveld (scholen, welzijnsinstelling en woningcorporaties) betrokken wanneer dat relevant is, evenals burgers.

Het wijkarrangement is een beleidsinstrument, dat bij elk integraal (veiligheids)probleem kan worden ingezet om op een efficiënte en effectieve manier tot een doeltreffende oplossing te komen. Immers, wanneer veel verschillende partners afzonderlijk initiatieven ontplooiën, is de kans groot dat er langs elkaar heen gewerkt wordt. Hierdoor kan 'overlap' van activiteiten ontstaan of blijven kansen liggen in de aanpak van veiligheidsproblemen. Door middel van toepassing van het wijkarrangement wordt geprobeerd voorgenoemde problemen zoveel mogelijk te ontwijken.

De mate van succes die bereikt kan worden door het werken met het wijkarrangement hangt deels af van een scherpe formulering tijdens het gehele proces. Met name de probleemstelling, doelstelling en bijdragen van de veiligheidspartners moeten scherp – en zo volledig mogelijk – geformuleerd worden. Bij concrete beschrijvingen is de kans op concrete acties groot.

Dit document is mede tot stand gekomen door de samenwerking met BKS (Bureau Ketensamenwerking) en door een best practice van het Programmabureau Integrale Veiligheid Noord Holland Noord, waar al een soortgelijk idee opgezet is. Het doel is de lokale veiligheidspartners instrumenten te bieden die het opstellen van wijkarrangementen vereenvoudigen. Het is een groeidocument, dus feedback tijdens de praktische invulling is meer dan welkom.

Met dit format wordt gestart in de 9 projectgemeenten VVC om ervaring op te doen en om vervolgens een regionaal werkbaar product aan te bieden.

Het schema van het wijkarrangement is apart bijgevoegd, dit vergemakkelijkt het invullen ervan. Hierna wordt er stap voor stap beschreven hoe het ingevuld dient te worden. Hier worden tevens praktijkvoorbeelden bij gebruikt.

1 De probleemstelling

De ontwikkeling van integraal veiligheidsbeleid gaat uit van een probleem: de werkelijke situatie komt niet overeen met de gewenste situatie. Om te kunnen stellen welke doelen iedereen wil nastreven en welke acties daaraan verbonden moeten worden is het noodzaak om een duidelijke probleemstelling te formuleren.

Wanneer iemand een probleemstelling leest, moet deze persoon zoveel mogelijk van de zeven W's in kunnen vullen:

1. Wie?
2. Wat?
3. Waar?
4. Waarom?
5. Wanneer?
6. Welke?
7. Welke wijze (=hoe)?

In de probleemstelling moeten zoveel mogelijk feiten staan, vermijd aannames en/of speculaties. In het geval van sociale veiligheidsthema's, kan men veelal input voor de probleemstelling verkrijgen via de politie, zeker in het geval van jeugdgroepen.

Zorg ervoor dat de probleemstelling niet te gedetailleerd wordt. De probleemstelling hoeft niet beschreven te worden voor buitenstaanders, het is voor de partners. Iedereen is al bekend met het probleem, dus omschrijf het kort en bondig.

Nu volgt een voorbeeld van een probleemstelling.

Voorbeeld Probleemstelling	Wie: 80 jongeren tussen de 12 en 18 jr. (hinderlijk overlastgeven – Beke methodiek) Wat: mensen intimideren, in-/uit- en doorgangen blokkeren, geluidsoverlast, afval. Waar: in/rond winkelcentrum X (trap/lift, vóór supermarkt Y en Z, naast ingang zuid). Wanneer: gedurende de hele week 's middags en 's avonds en tijdens tussenuren. De probleemstelling is: Een groep jongeren die gedurende de hele week overlast veroorzaakt in winkelcentrum X
---------------------------------------	---

In het voorbeeld van de probleemstelling is een situatie beschreven die aangepakt moet worden. Het is een heldere probleemstelling, die antwoord geeft op 4 van de 7 W's. Het lijkt een wat gedetailleerde probleemstelling, maar er staat precies genoeg informatie in om bij een verdere uitwerking van het probleem, concreet te blijven.

Mocht tijdens het invullen van het wijkarrangement blijken dat het hoogst haalbare een niet-concrete probleemstelling is, dan is er nog geen man overboord. Laat in dat geval de doelstelling en actiepunten inspelen op het glashelder krijgen van het probleem. Dan kunnen tijdens een sessie de actiepunten worden teruggekoppeld en kan door middel van de resultaten van de acties een goede probleemstelling worden geformuleerd.

2 De doelstelling

Zoals beschreven in onderdeel 1 is een probleem het verschil tussen de werkelijke situatie en de gewenste situatie. De doelstelling in het wijkarrangement is een schriftelijke weergave van de gewenste situatie. Voor het wijkarrangement geldt dat de doelstelling SMART moet zijn. SMART staat voor: Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch & Tijdsgebonden.

Specifiek wil zeggen: zo concreet en ondubbelzinnig mogelijk. Het doel beschrijft een waarneembare actie, gedrag of resultaat dat kwantificeerbaar is (weer te geven is in een getal, percentage, bedrag, et cetera).

Met **Meetbaar** wordt bedoeld dat de doelstelling een norm aangeeft om te kunnen meten wanneer het doel behaald is.

Acceptabel is een doel wanneer er een breed draagvlak is voor het doel. Dus bijvoorbeeld: alle veiligheidspartners staan achter het doel. Het acceptabel zijn van een doelstelling betreft ook het in overeenstemming zijn met het beleid en de doelstellingen van de organisatie.

Een doel moet **Realistisch** en uitdagend zijn. Dat wil zeggen: rekening houdend met de praktijk, haalbaar met aanvaardbare inspanningen, een daadwerkelijke mogelijkheid van de betrokkenen om de resultaten te beïnvloeden, maar die daarnaast iets boven de prestaties van de betrokkenen liggen. De haalbaarheid van een doel is zeer belangrijk: een onhaalbaar doel werkt demotiverend, een te makkelijk te behalen doel geeft weinig tot geen bevrediging.

Een SMART-doelstelling is **Tijdsgebonden** door het hebben van een duidelijke start- en einddatum.

Voorbeeld Doelstelling	<ol style="list-style-type: none">1. Van de groep jongeren die op 31 januari 2008 is getypeerd als overlastgevend volgens de Beke-methodiek (50 jongeren), moet per 30 juni 2008 60% (= 30 jongeren) door middel van dezelfde methodiek worden getypeerd als een normale jeugdgroep (vermindering in ernstgradatie).2. Van de groep jongeren die op 31 januari 2008 is getypeerd als hinderlijk volgens de Beke-methodiek (30 jongeren), moet per 30 juni 2008 60% (=18 jongeren) door middel van dezelfde methodiek worden getypeerd als een overlastgevende jeugdgroep (vermindering in ernstgradatie).
-----------------------------------	--

De *voorbeeld doelstelling* voldoet aan alle SMARTcriteria. Specifiek: 'De groep jongeren die op 31 januari 2008 is getypeerd als overlastgevend volgens de Beke-methodiek (50 jongeren)' en 'de groep jongeren die op 31 januari 2008 is getypeerd als hinderlijk volgens de Beke-methodiek (30 jongeren)'. De begrippen hinderlijk en overlastgevend zijn omschreven in de Beke-methodiek. Meetbaar: typering volgens de Beke-methodiek. De doelstelling is acceptabel, evenals voor realistisch. De doelstelling is duidelijk tijdsgebonden: per 30 juni 2008.

3 De regiehouder en primaire probleemhouder

In veel gevallen waar sprake is van de aanpak van een probleem op het gebied van veiligheid, is de gemeente de regiehouder. Dit is bepaald door de rijksoverheid en houdt niets anders in dan dat de gemeenten de verantwoordelijkheid en de vrijheid hebben om op integraal niveau oplossingen te zoeken voor lokale problemen binnen de beleidskaders die de rijksoverheid aangeeft. In het geval van het wijkarrangement betekent het zijn van regiehouder: het uitnodigen van relevante veiligheidspartners voor een sessie, vervolgens het plannen van de sessie en het borgen van het proces van het wijkarrangement.

Tijdens de eerste sessie wordt in overleg tussen de veiligheidspartners bepaald wie de primaire probleemhouder is. Bij een probleem wordt uitgegaan van de gedachte dat het probleem van velen is en integraal moet worden aangepakt. Echter, één aspect kan er dermate uitspringen dat de organisatie waarvan dat aspect deel uitmaakt van haar *core-business* optreedt als deskundige en het voortouw neemt in de oplossing van het probleem. Deze partner treedt dan op als primaire probleemhouder.

4 Deelnemer/Partner

In deze kolom worden de partners benoemd, het dient de voorkeur om de organisatie te noemen en daarbij de functie van de persoon die de sessies bijwoont. Dus bijvoorbeeld: Gemeente, ambtenaar OOV; politie, wijkagent; et cetera.

5 Actie en tijdstip

In de kolom 'actie' wordt achter de desbetreffende deelnemer/partner getypt welke concrete actie hij/zij gaat ondernemen om het in de probleemstelling geschetste probleem op te lossen in de richting van de doelstelling.

Let er bij het formuleren van de acties op dat deze ook weer zo concreet en ondubbelzinnig mogelijk worden genoteerd. Met het gebruik van termen als: 'we nemen het mee', 'het heeft onze aandacht', 'ik zal ernaar kijken', enzovoort, wordt het probleem niet opgelost. Zet achter de actie meteen een tijdstip/termijn waaraan de actie verbonden wordt. Wanneer wordt de actie uitgevoerd?

Actievoorbeld

Deelnemer/Partner	Actie	Tijdstip
Gemeente, Ambtenaar OOV	Neemt contact op met de jongerenwerker en geeft door of de gemeente wel of niet een jongerenavond in het dorps huis 2x per maand voor één jaar gaat financieren.	tussen 1 en 5 februari 2008
Politie, wijkchef wijkteam	Draagt zorg voor het uitzetten van werkopdrachten in winkelcentrum X, op de vrijdagavond. Hier worden de namen van de jongeren genoteerd en er worden, zo nodig, bekeuringen uitgedeeld.	tussen 1 en 29 februari 2008
Gemeente, Ambtenaar OOV	Wanneer de namen van de 10 grootste overlastgevers bekend zijn, worden deze jongeren aangeschreven door de burgemeester, in het kader van het 'ouder-weetproject'.	Tussen 3 en 7 maart 2008

Bij het *actievoorbeld* wordt er weinig ruimte gelaten voor twijfel over wat er precies gaat gebeuren, welke onderwerpen het betreft (wel of niet gemeentefinanciering voor een jongerenavond in het dorps huis/werkopdrachten in het winkelcentrum/jongeren aanschrijven) en wanneer dat gaat gebeuren (tussen 1 en 5 februari 2008/tussen 1 en 29 februari/tussen 3 en 7 maart 2008).

6 Resultaat

Bij het maken van een afspraak is niet gelijk het resultaat bekend. De resultaten worden de eerstvolgende sessie in het wijkarrangement gezet. In het geval van het actievoorbeld zou het resultaat als volgt kunnen zijn:

Resultaat

Deelnemer/Partner	Actie	Tijdstip	Resultaat
Gemeente, Ambtenaar OOV	Neemt contact op met de jongerenwerker en geeft door of de gemeente wel of niet een jongerenavond in het dorps huis 2x per maand voor één jaar gaat financieren.	tussen 1 en 5 februari 2008	Gemeente gaat financieren: 2x per maand, gedurende 1 jaar, te beginnen in april 2008.

Politie, wijkchef wijkteam	Draagt zorg voor het uitzetten van werkopdrachten in winkelcentrum X, op de vrijdagavond. Hier worden de namen van de jongeren genoteerd en er worden, zo nodig, bekeuringen uitgedeeld.	Tussen 1 en 29 februari 2008	Op 1, 8 en 22 februari is er gecontroleerd. 15 en 29 feb. niet, i.v.m. capaciteit. 10 grootste overlastgevers bekend. Totaal 23 bekeuringen uitgedeeld.
Gemeente, Ambtenaar OOV	Wanneer de namen van de 10 grootste overlastgevers bekend zijn, worden deze jongeren aangeschreven door de burgemeester, in het kader van het 'ouder-weetproject'.	Tussen 3 en 7 maart 2008	Namen door politie doorgegeven aan gemeente, jongeren zijn aangeschreven op 6 maart.

Vermeld altijd van elke actie het resultaat, ook wanneer het resultaat negatief is en er is dus geen actie heeft plaatsgevonden. Een duidelijke omschrijving van de resultaten biedt inzicht in hoe de partners in het proces staan en of de genoemde actiepunten zinvol zijn in de oplossing van het probleem. Dit draagt bij aan een kritische houding van de partners ten opzichte van zichzelf en van de anderen: is wat wij hebben afgesproken gedaan en heeft het zin gehad? Uit de resultaten kunnen weer leerpunten voortkomen voor volgende sessies.

7 Op welke wijze inzichtelijk?

Hoe gaat iedere partner inzichtelijk maken welke actie is ondernomen en wanneer? Op dit onderdeel is de politie een van de gemakkelijkste partners. Zij kan namelijk door middel van het eigen registratiesysteem zeer eenvoudig inzichtelijk maken *wat zij wanneer* hebben gedaan.

Voor andere partners hoeft het inzichtelijk maken van de acties niet in te houden dat zij een dergelijk registratiesysteem gaan gebruiken. In het geval van een jongerenwerker die als actie heeft om 3x per week, tussen 19:00 uur en 23:00 uur een gesprek aan te gaan met een groepje hangjongeren in de wijk, is het mogelijk om deze actie inzichtelijk te maken door een korte gespreksnotitie. In deze notitie staat bijvoorbeeld: datum, tijdstip, aantal aanwezige jongeren en gespreksonderwerp(en).

Bij het inzichtelijk maken van de acties, draait het niet om een zware controle van de partners. Meer gaat het in combinatie met de impactoverweging om een mogelijkheid tot monitoren van het hele proces: welke actie is op welke manier uitgevoerd en in welke mate heeft het bijgedragen aan de oplossing van het probleem? Een hinderlijke jeugdgroep is bijvoorbeeld binnen een maand naar een 'normale' jeugdgroep gegaan. Uit een korte gespreksnotitie van de jongerenwerker blijkt dat de twee sleutelfiguren uit de groep herstellende zijn van een zwaar scooterongeluk. Dan kan met zekerheid worden gesteld dat ondanks alle inspanningen van de veiligheidspartners, een externe gebeurtenis heeft geleid tot (een tijdelijke) oplossing van het probleem.

De documentatie die komt kijken bij het inzichtelijk maken van de acties hoeft niet in het geheel in of bij de matrix te worden verwerkt. Alleen de voor de ontwikkeling van de situatie belangrijke gebeurtenissen moeten worden verwerkt. Onder het kopje *inzichtelijk* komt alleen te staan hoe de partners denken hun acties inzichtelijk te gaan maken.

8 Impact

De impactoverweging is niets meer of minder dan het invullen of de impact 'groot', 'redelijk' of 'klein' is.

Door het vastleggen van deze inschattingen/verwachtingen in de impactkolom, wordt elke partner weer teruggebracht naar een zelfreflectie: mijn actie/maatregel maakt deel uit van een set aan maatregelen, maar mijn bijdrage is wel nodig om het gestelde doel te kunnen bereiken.

9 Maatschappelijk effect

Het laatste punt dat in het wijkarrangement benoemd is, is het maatschappelijk effect. Dit is een belangrijk onderdeel want: de burger (maatschappij) ervaart een probleem. Vervolgens wordt het probleem door middel van het wijkarrangement integraal aangepakt met als doel: de burger (maatschappij) ervaart het probleem niet meer/ in mindere mate.

Centrale vraag is: 'in hoeverre ervaren de burgers en andere betrokkenen verandering in de overlast?'. De (eventuele) verandering in de subjectieve veiligheid van de burger kan bijvoorbeeld gemeten worden in de jaarlijkse 'veiligheidsmonitor'. Hier kan een cijfer dat burgers geven voor de subjectieve veiligheid, vergeleken worden met het cijfer van het voorgaande jaar. Uiteraard kan er ook gekozen worden voor een andere manier van het meten van het 'maatschappelijk effect'.

Voorbeeld Maatschappelijk effect

In 2007 gaf de burger de subjectieve veiligheid in de gemeente A (op locatie B), het cijfer 6,3. In 2008 gaf de burger het cijfer 7. Dit is een stijging van 0,7. Hierbij is aangegeven dat het cijfer, mede, gestegen is door aanpak van de jongerenoverlast in winkelcentrum X.

Wijkarrangement

Sessie nummer:

Datum:

Probleemveld

*Probleemstelling**SMART doelstelling**Regiehouder**Primaire probleemhouder*

Deelnemer/partner

Actie

Tijdstip

Resultaat

Op welke wijze inzichtelijk?

Impact

Maatschappelijk effect

